

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr.194g/2023

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului
490 alin. (2) din Codul de procedură civilă
(eliberarea titlului executoriu în cazul confirmării tranzacției)

CHIȘINĂU
4 iunie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Sorina Munteanu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 3 august 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 4 iunie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „judecătorul eliberează și titlul executoriu, susceptibil de executare silită” de la articolul 490 alineatul (2) din Codul de procedură civilă, ridicată de dl Nicolae Pretula, în interesele „Aviprim Grup” SRL, în dosarul nr. 2-732/2023, pendinte la Judecătoria Comrat, sediul Ceadâr-Lunga.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de judecătorul Vitalie Muntean, pe baza articolului 135 alin.(1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 18 iulie 2020, în prezența unui mediator, dna Tatiana Gumbatov a încheiat cu SRL „Aviprim Grup” o tranzacție pentru a preveni un eventual proces civil.

4. Deoarece tranzacția nu a fost executată integral în mod voluntar, dna Tatiana Gumbatov s-a adresat în judecată cu o cerere privind confirmarea tranzacției și eliberarea titlului executoriu de încasare a sumei neexecutate de SRL „Aviprim Grup”, a penalităților și a cheltuielilor de judecată aferente.

5. La 14 decembrie 2022, prin încheierea Judecătoriei Comrat, sediul central, s-a refuzat confirmarea tranzacției. Dna Tatiana Gumbatov a contestat încheierea cu recurs.

6. Prin decizia din 30 mai 2023, Curtea de Apel Comrat a admis recursul, a casat încheierea primei instanțe și a restituit cauza spre rejudecare de un alt complet de judecată la Judecătoria Comrat.

7. La 6 iulie 2023, dl Nicolae Pretula a ridicat, în interesele „Aviprim Grup” SRL, excepția de neconstituționalitate a textului „judecătorul eliberează și titlul executoriu, susceptibil de executare silită” de la articolul 490 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

8. La 24 iulie 2023, domnul judecător Vitalie Muntean de la Judecătoria Comrat, sediul Ceadâr-Lunga, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.”

Articolul 119 Folosirea căilor de atac

„(1) Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.”

10. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 490
Soluționarea cererii de confirmare a tranzacției
prin care părțile previn un proces civil

„(1) În cazul admiterii cererii, judecătorul emite o încheiere privind confirmarea tranzacției, în care se indică:

- a) numărul dosarului și data eliberării încheierii;
- b) instanța, numele și prenumele judecătorului care a emis încheierea;
- c) numele și prenumele sau denumirea părților care au încheiat tranzacția, domiciliul sau sediul și, după caz, datele lor bancare, precum și alte date de contact;
- d) numele și prenumele sau denumirea părții care a solicitat confirmarea tranzacției;
- e) constatările și concluziile instanței privind admiterea sau respingerea cererii.
- f) caracterul executoriu al încheierii rămase definitive;
- g) termenul și modul de contestare a încheierii.

(2) Concomitent cu emiterea încheierii prevăzute la alin.(1), **judecătorul eliberează și titlul executoriu, susceptibil de executare silită.**

(3) Dacă se refuză confirmarea tranzacției, instanța judecătorească pronunță o încheiere motivată, care poate fi atacată cu recurs.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării privind excepția de neconstituționalitate

11. Autorul sesizării afirmă că textul criticat nu-i permite să solicite suspendarea executării încheierii privind confirmarea tranzacției în cazul formulării unui recurs împotriva acestei încheieri. Autorul consideră că acest fapt l-ar împiedica să-și formuleze o apărare efectivă împotriva încheierii instanței, fiind încălcate prevederile articolului 119 din Constituție și ale articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

12. În opinia autorului, textul contestat este contrar articolelor 20, 23, 46 și 119 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces și este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „judecătorul eliberează și titlul executoriu, susceptibil de executare silită” de

la articolul 490 alineatul (2) din Codul de procedură civilă. Curtea constată că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate din perspectiva argumentelor prezentate.

17. Curtea reține că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă cu privire la confirmarea tranzacției și eliberarea titlului executoriu. Prin urmare, Curtea admite că textul criticat ar putea fi aplicat la soluționarea cauzei.

18. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este existența unei ingerințe care să facă incident un drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă textul contestat reprezintă o ingerință într-un drept fundamental.

19. Autorul sesizării susține că textul contestat încalcă articolul 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*) și 119 (*folosirea căilor de atac*) din Constituție.

20. Referitor la articolul 23 din Constituție, Curtea reamintește că acesta nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unei ingerințe în drepturile garantate de Constituție (DCC nr. 53 din 4 mai 2023, § 17).

21. Referitor la incidența articolului 46 din Constituție, autorul sesizării nu a argumentat în ce mod textul criticat afectează dreptul său la protecția proprietății. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că nu-l poate substitui pe autorul excepției în prezentarea argumentelor de neconstituționalitate (DCC nr. 53 din 4 mai 2023, § 18).

22. Cu referire la critica de neconstituționalitate a dispozițiilor contestate, raportată la articolele 20 și 119 din Constituție, Curtea menționează că acestea trebuie interpretate în lumina principiului preeminenței dreptului, potrivit căruia toți justițiabilii trebuie să aibă parte de un remediu judiciar efectiv, care să le permită să-și apere drepturile cu caracter civil.

23. Curtea reține că textul contestat se referă la procedura de soluționare a cererii de confirmare a tranzacției prin care părțile previn un proces civil și stabilește competența judecătorului de a elibera titlul executoriu odată cu emiterea încheierii privind confirmarea tranzacției, care este susceptibil de executare silită.

24. Autorul sesizării susține că la aplicarea acestei norme judecătorul care confirmă tranzacția încheiată de părți este obligat să elibereze și titlul executoriu, în baza căruia persoanele interesate pot solicita executarea silită. El afirmă că, în situația în care executarea silită se realizează după examinarea cauzei doar de către prima instanță, aceasta lipsește de eficiență o eventuală cale de recurs și o face contrară articolului 119 din Constituție și articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

25. Având în vedere obiectul sesizării și făcând o analiză coroborată a legislației naționale (a se vedea, în special, articolele 1917-1925 din Codul civil, Legea cu privire la mediere nr.137/2015), Curtea reține că tranzacția este un contract (o manifestare de voință) prin care persoane fizice și/sau

juridice convin amiabil în scris să prevină un proces judiciar ce ar putea să înceapă între ele. Contractul de tranzacție încheiat în prezența unui mediator are puterea lucrului judecat și poate fi executat benevol de părțile interesate. Totuși, în cazul în care o parte a tranzacției refuză executarea benevolă, cealaltă parte este îndreptățită să solicite în instanța de judecată confirmarea tranzacției și executarea ei silită.

26. Pe baza articolului 115 alin. (4) din Constituție, legislatorul a reglementat o procedură specială și a împuternicit judecătorul cu competențe de a soluționa cererile de confirmare a tranzacțiilor încheiate în scopul prevenirii unui proces civil (a se vedea articolele 487 - 490 din Codul de procedură civilă). Legislatorul a stabilit că încheierea de confirmare a tranzacției este un act judecătoresc de executare imediată.

27. Faptul că prevederea legală împuternicește judecătorul să elibereze titlul executoriu concomitent cu emiterea încheierii de confirmare a tranzacției nu conduce la încălcarea dreptului la o cale de atac prevăzută de articolul 119 din Constituție.

28. Curtea reiterează că nicio prevedere din Constituție nu reglementează dreptul la exercitarea căilor de atac în orice cauză. Articolul 119 din Constituție stabilește că părțile interesate pot exercita căile de atac împotriva hotărârilor judecătorești în condițiile legii (DCC nr.77 din 1 iunie 2021, § 25; DCC nr.16 din 15 februarie 2022, § 37; HCC nr. 9 din 7 aprilie 2022 § 29). Dreptul la un dublu grad de jurisdicție garantat de articolul 2 § 1 din Protocolul nr. 7 la Convenția Europeană se referă doar la materia penală (HCC nr. 9 din 7 aprilie 2022 § 29), nu și la materia civilă.

29. Curtea notează că ține de competența legislatorului să instituie numărul căilor de atac și condițiile în care pot fi exercitate (a se vedea DCC nr.43 din 5 aprilie 2019, § 20), cu respectarea prevederilor Constituției. Curtea reiterează că dreptul de acces la justiție poate implica limitări, inclusiv de ordin procedural, cu condiția ca acestea să fie rezonabile și proporționale cu scopul urmărit. Dreptul de acces la un tribunal acoperă și dreptul de a introduce apel sau recurs, în măsura în care astfel de căi de atac sunt reglementate de legislația națională. Aceasta nu înseamnă că accesul liber la justiție trebuie asigurat la toate instanțele judecătorești și la toate căile de atac, deoarece competența și căile de atac sunt stabilite exclusiv de legislator, care poate institui reguli speciale, având în vedere situații deosebite (a se vedea DCC nr. 60 din 9 iunie 2020, § 34).

30. Din considerentele expuse, Curtea concluzionează că dispozițiile criticate nu restrâng sau diminuează drepturile autorului sesizării garantate de articolele 20 și 119 din Constituție.

31. Așadar, Curtea constată că sesizarea în cauză nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „judecătorul eliberează și titlul executoriu, susceptibil de executare silită” de la articolul 490 alin. (2) din Codul de procedură civilă, ridicată de dl Nicolae Pretula, în interesele „Aviprim Grup” SRL, în dosarul nr. 2-732/2023, pendinte la Judecătoria Comrat, sediul Ceadâr-Lunga.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 4 iunie 2024
DCC nr. 51
Dosarul nr. 194g/2023*